

ការវិនិច្ឆ័យ

របស់ព្រះតេជព្រះគុណបណ្ឌិត ហុក-សាវណ្ណ ក្រោមប្រធានបទ គុណសម្បត្តិរបស់សម្តេចហួត-តាត

website ៖ www.hoksavann.org

ថ្ងៃទី២៧ មិថុនា ២០០៩

ពុទ្ធសាសនិកជនខ្មែរជាទូទៅតែងតែចាំយ៉ាងច្បាស់ និងនឹកគុណព្រះមហាសុមេតាធិបតី ជោតញ្ញាណ្ណោជន-ណាត សម្តេចព្រះសង្ឃរាជគណៈមហានិកាយ ថាព្រះអង្គមានគុណយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរចំពោះជាតិខ្មែរនិងព្រះពុទ្ធសាសនា ជាពិសេសខាងវិស័យអក្សរសាស្ត្រ ។ ប៉ុន្តែគេភ្លេចនឹកគុណសម្តេចព្រះមហាសុមេតាធិបតីហួត-តាត ព្រះសង្ឃនាយកគណៈមហានិកាយ ដែលព្រះអង្គមានគុណដ៏ធ្ងន់ធ្ងរចំពោះជាតិនិងចំពោះព្រះពុទ្ធសាសនា

ជាពិសេសចំពោះការបង្កើតពុទ្ធិកសិក្សា ដែលកាលព្រះអង្គត្រូវខ្មែរក្រហមយកទៅធ្វើគតនោះ ព្រះអង្គមានឋានៈជាសម្តេចសង្ឃនាយកផង ជាអគ្គាធិការនៃពុទ្ធិកសិក្សាផង ។

ក្នុងឋានៈជាសមណនិស្សិតមួយរូបនាសម័យនោះ យើងចាំបានថា សម្តេចហួត-តាតបានមានព្រះសង្ឃដឹកនាំ ការបង្កើតឲ្យព្រះសង្ឃសមណនិស្សិតនិងសមណនិស្សិតវៀតណាមព្រះពុទ្ធសាសនាផងនិងផ្លូវលោកផង មានប្រយោជន៍សំខាន់ណាស់ បើលោកនៅបួសជាព្រះសង្ឃ លោកអាចយល់ដឹងអំពីរបៀបរបស់នៅរបស់គ្រហស្ថ បើលោកអស់និស្ស័យណាចាកសិក្ខាបទទៅវិញ ក៏បានជាពលរដ្ឋដ៏ល្អរបស់ជាតិ ។ ពុទ្ធិកសិក្សាសម័យនោះចាត់ជាពុទ្ធិកសិក្សា បឋមសិក្សាវៀតណាម ពុទ្ធិកមធ្យមសិក្សាបឋមភូមិ (ឌីប្លូម) វៀតណាម ពុទ្ធិកមធ្យមសិក្សាទុតិយភូមិ (បាក់ឌុប) វៀតណាមមួយឆ្នាំ និងពុទ្ធិកឧត្តមសិក្សា (បរិញ្ញាប័ត្រ) បន្តបន្តផ្ទៃទៀត ។ ពុទ្ធិកសិក្សានោះមានវៀតណាមព្រះពុទ្ធសាសនា បាលី សំស្ក្រឹត និងវិជ្ជាផ្លូវលោក មានវៀតណាមគ្រប់មុខវិជ្ជាដូចសិក្សាក្នុងក្រសួងអប់រំ ហើយមានវៀតណាមភាសាបារាំង និងអង់គ្លេសផង ។

នៅថ្ងៃ១៧មេសា១៩៧៥ ក្រោយពេលដែលខ្មែរក្រហមបានវាយលុកចូលមកដល់ភ្នំពេញតែប៉ុន្មានម៉ោងប៉ុណ្ណោះ ខ្មែរក្រហមបានដេញប្រជាជនជនរុក្ខជាច្រើនព្រះសង្ឃចេញពីទីក្រុងភ្នំពេញ ។ ពេលនោះគ្មានអ្នកណាជួយអ្នកណាបានឡើយ ព្រះសង្ឃដែលធ្លាប់គេគោរពនិងគេជួយឱ្យបន្តម្តងនោះ ព្រះអង្គត្រូវដោះស្រាយដោយព្រះអង្គឯង ដោយនិមន្តចេញពីវត្ត ក្រោមចុងកាណុងរបស់ពួកខ្មែរក្រហម ។ ព្រះសង្ឃចាស់ជំរាបានត្រូវសុគតតាមផ្លូវ ព្រះសង្ឃខ្លះពិបាកពេល បានសឹកតាមផ្លូវ ព្រះសង្ឃខ្លះបានខំតស៊ូរស់នៅក្នុងថ្នល់រង់ចាំពេលវេលា ។ តាមផែនការរបស់ពួកខ្មែរក្រហម ត្រូវឱ្យព្រះសង្ឃទាំងអស់ក្នុងប្រទេសកម្ពុជាទាំងមូល ។ ដូច្នេះហើយបានជាពេលដែលខ្មែរក្រហមបានចូលមកដល់ភ្នំពេញ ខ្មែរក្រហមបានចាប់សម្តេចហួត-គាតនិងមន្ត្រីសង្ឃដទៃទៀត យកទៅធ្វើគតជាបន្តបន្ទាប់គ្នា ។ តាមពិតមានថា សម្តេចហួត-គាតបានត្រូវពួកខ្មែរក្រហមយកទៅឱ្យដង្កូវ ក្រោយមកបានត្រូវពួកវាធ្វើគត ។ តាមពិតមានតែគួរឱ្យជឿបានថា មុននឹងសុគត ពួកវាបានសួរផ្តាញផ្តាល បង្អត់ចង្កាន់ ហើយចង់អូសតាមឡានរហូតដាច់ខ្យល់ ។ លក្ខណៈដ៏សាហាវនេះបញ្ជាក់ថា សង្គ្រាមប្រទេសកម្ពុជាជាសង្គ្រាមគំនុំសងសឹក ព្រោះសម្តេចហួត-គាតនិងមន្ត្រីសង្ឃដទៃទៀត គាំទ្រសាធារណរដ្ឋខ្មែររបស់លោកលន់-នល់ ក្រាញនៅក្នុងតំបន់ខ្មាំងដែលគេត្រូវកំទេច ។ នេះជាឧក្រិដ្ឋកម្មសង្គ្រាម ឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិ ព្រោះប្រព្រឹត្តអំពើឧក្រិដ្ឋទៅលើអ្នកចាញ់ ។

ប្រវត្តិសង្ខេបរបស់សម្តេចហួត-គាត (វិធីរប្បញ្ញោ) ប្រសូតនៅឆ្នាំ១៩៩១ នៅភូមិផ្សារឱ្យដង្កូវ សង្កាត់វាំងចាស់ ស្រុកឱ្យដង្កូវ ខេត្តកំពង់ស្ពឺ ។ សម្តេចហួត-គាតជាបុត្រទី៣ ក្នុងបណ្តាបុត្រទាំងបួននាក់ ។ មាតានាមងើត បិតានាមហុក-សេង ហៅហួត ។ ព្រះជន្មបាន១៣ឆ្នាំ ព្រះអង្គបានបុសជាសាមណេរ ។ ហើយនៅឆ្នាំ១៩១២ ក្នុងព្រះជន្ម២០ឆ្នាំ ព្រះអង្គបានឱ្យបសម្បទាជាភិក្ខុក្នុងសំណាក់ព្រះសង្ឃរាជព្រះនាមឡើង វត្តឧណ្ណាលោម ក្រុងភ្នំពេញ ។ ព្រះអង្គបានសិក្សាព្រះបរិយត្តិ គឺព្រះត្រៃបិដក មានចំណេះយ៉ាងជ្រៅជ្រះជាពិសេសនៅឆ្នាំ១៩២២ រាជការអាណាព្យាបាលបារាំង បានបញ្ជូនព្រះអង្គជាមួយសម្តេចជួន-ណាត ឱ្យទៅរៀនភាសាសំស្ក្រឹត អក្សរថ្មរបស់ខ្មែរបុរាណ និងប្រវត្តិព្រះពុទ្ធសាសនានៅសាលាបារាំងចុងបូព៌ាប្រទេស នៅទីក្រុងហាណូយប្រទេសវៀតណាម ដែលមានលោក លឺ-ហ្វីណូត ជាចាងហ្វាងនៃសាលានោះ ជាគ្រូរបស់ព្រះអង្គ ។ សម្តេចហួតគាតបានត្រូវរាជការបារាំង តែងតាំងជាសាស្ត្រាចារ្យបង្រៀនសំស្ក្រឹតនៅសាលាបារាំងជាប់ខ្ពស់ ដែលសព្វថ្ងៃផ្លាស់មកជាពុទ្ធិកវិទ្យាល័យ ។

នៅឆ្នាំ១៩១៩ សម្តេចហ្គត-ភាតបានត្រូវវង្សាភិបាលតែងតាំងជាសមាជិកនៃក្រុមជំនុំ
រៀបចំបង្កើតវចនានុក្រមខ្មែរ ។ នៅឆ្នាំ១៩៣៥ ព្រះអង្គបានត្រូវចាត់ឲ្យទៅបង្រៀនភាសា
ខ្មែរនិងភាសាសំស្ក្រឹតចំពោះនិស្សិតនៅវិទ្យាល័យស៊ីសុវត្ថិក្រុងភ្នំពេញ ។ ក្នុងឆ្នាំដដែល
នោះ ព្រះអង្គបានត្រូវទទួលមុខការថ្មីមួយទៀត ជាអធិបតីរងនៃក្រុមជំនុំព្រះត្រៃបិដកជា
ភាសាខ្មែរនៅពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ ។ នៅឆ្នាំ១៩៤៨ សម្តេចហ្គត-ភាតបានឡើងសមណ
ស័ក្តិជា ព្រះពោធិវង្ស ។ នៅឆ្នាំ១៩៥៥ ព្រះអង្គបានត្រូវតែងតាំងជាអគ្គាធិការនៃពុទ្ធិក
សិក្សា ។ នៅឆ្នាំ១៩៦៤ ព្រះអង្គបានត្រូវទទួលនាទីជាសម្តេចព្រះពោធិវង្ស ។ នៅឆ្នាំ
១៩៦៨ ព្រះអង្គបានត្រូវតែងតាំងជាសកលវិទ្យាធិការនៃពុទ្ធិកសកលវិទ្យាល័យ ។ នៅ
ឆ្នាំ១៩៦៩ ព្រះអង្គបានត្រូវតែងតាំងជា សម្តេចព្រះមហាសុមេធាធិបតីសង្ឃនាយក
គណៈមហានិកាយ ជំនួសសម្តេចជួន-ណាត ដែលសោយទិវង្គត ។

សម្តេចហ្គត-ភាតបាននិពន្ធសៀវភៅជាច្រើន ជាពិសេសបានប្រែគម្ពីរដីកាពិបាលី
សំស្ក្រឹតមកជាភាសាខ្មែរ ។

តាមការស្រាវជ្រាវអំពីប្រវត្តិនិងសកម្មភាពរបស់សម្តេចហ្គត-ភាត ដោយសេចក្តី
សង្ខេបមកនេះបញ្ជាក់ថា សម្តេចហ្គត-ភាតបានបំពេញព្រះសកម្មភាពយ៉ាងច្រើនជួយ
សង្គមខ្មែរខាងវិស័យព្រះពុទ្ធសាសនា ជាពិសេសជាអ្នកឆ្លើមតំនិតនិងបំពេញសកម្មភាព
ជួយពុទ្ធិកសិក្សា គឺការសិក្សារបស់ព្រះសង្ឃ ឲ្យមានចំណេះខាងផ្លូវធម៌និងផ្លូវលោក
មានសកម្មភាពប្រហាក់ប្រហែលគ្នានឹងសម្តេចព្រះសង្ឃរាជជួន-ណាតដែរ ។

សម្តេចហ្គត-ភាតត្រូវទទួលរងគ្រោះរហូតត្រូវគេធ្វើគតយ៉ាងសាហាវបំផុតនេះ ដោយ
ការរស់រានសឹករបស់អ្នកនយោបាយ និងរបស់ពួកទមិទ្ធព័ត្តសាសនា ។ ដូច្នោះពុទ្ធសា
សនិកជនខ្មែរទាំងគ្រហស្ថទាំងព្រះសង្ឃ ជាពិសេសព្រះសង្ឃសមណសិស្ស និងសម
ណនិស្សិត គប្បីសំដែងការដឹងគុណចំពោះសម្តេចហ្គត-ភាត ដែលផ្តល់ប្រយោជន៍យ៉ាង
ច្រើនចំពោះជាតិ និងចំពោះព្រះពុទ្ធសាសនា ដោយជ្រើសរើសថ្ងៃនិងខែណាមួយរៀប
រាល់ឆ្នាំ ធ្វើបុណ្យរំលឹកគុណចំពោះព្រះអង្គ និងព្រះសង្ឃដទៃទៀត ព្រមទាំងប្រជាពល
រដ្ឋខ្មែរ ដែលត្រូវពួកទមិទ្ធព័ត្តសាសនាធ្វើគតនិងសម្លាប់យ៉ាងសាហាវព្រៃផ្សៃ ។ បុណ្យ
រំលឹកគុណអាចធ្វើក្នុងថ្ងៃកំណើតរបស់ព្រះអង្គក៏បាន ។ តាមការស្រាវជ្រាវ សម្តេចហ្គត
ភាតប្រសូតថ្ងៃអាទិត្យ១៥កើត ខែបុស្ស ឆ្នាំរោងចក្ខាស័ក ព.ស.២៤៣៤ គ.ស.១៩៩១
។ ក្នុងសុរិយគតិ មិនឃើញថ្ងៃទីនិងខែណាទេ ឃើញតែឆ្នាំកំណើតរបស់ព្រះអង្គ គឺឆ្នាំ
១៩៩១ ។^{១៣}